

G'oyibov Maqsudjon Homidjon o'g'li

**Osiyo xalqaro universiteti, Pedagogika va psixologiya yo'nalishi mutaxassisligi MM4-PP23
guruh magistranti**

GLOBALLASHUV SHAROITIDA ISLOM DINI VA UNING YOSH AVLOD TARBIYASIDAGI IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada globallashuv sharoitida islom dinining yosh avlod tarbiyasidagi ijtimoiy-psixologik xususiyatlari o'rganiladi. Unda islom ta'limotlari, qadriyatlar va tamoyillari tez o'zgarib borayotgan dunyoda yosh musulmonlarning o'ziga xosligi, mustahkamligi va daxldorlik tuyg'usini qanday shakllantirgani tahlil qilinadi. Maqolada Tavhid, Ummat va globallashuvning madaniy o'ziga xoslikka ta'siri kabi tushunchalarni o'rganib chiqib, yosh musulmonlarning ijtimoiy-psixologik farovonligini tarbiyalashda ta'limning asosiy roli ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Islom dini, ijtimoiy-psixologik xususiyatlar, ta'lim, yosh avlod, globallashuv, o'zlikni shakllantirish.

Axborotning tez tarqalishi, o'zaro bog'liqlik va madaniy almashinuv bilan tavsiflangan davrda globallashuvning ta'lim va o'zlikni shakllantirishga ta'sirini e'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi. Islom dini boy an'analar, e'tiqod va odatlarga ega e'tiqod sifatida yosh musulmonlarning dunyoqarashi va xulq-atvorini shakllantirishda katta rol o'ynaydi. Islom ta'limotiga xos bo'lgan ijtimoiy-psixologik xususiyatlar yosh shaxslarning o'zini qanday idrok etishi, boshqalar bilan munosabatda bo'lishi va globallashgan dunyo murakkabliklarida qanday harakat qilishiga ta'sir qiladi. Islom ta'limotining zamirida ilm muqaddas ish, insonning iymon-e'tiqodini, dunyoni idrokini chuqurlashtirish vositasi ekanligiga ishonch yotadi. Qur'on va Hadis ta'limotlari orqali yosh musulmonlar o'zlarining shaxsiy va ijtimoiy hayotida ilm izlashga, tanqidiy fikrlashga, axloqiy qadriyatlarga amal qilishga da'vat etiladi. Islom tamoyillarining ta'limga integratsiyalashuvi yosh shaxslarda kuchli axloq, hamdardlik va ijtimoiy mas'uliyat tuyg'ularini shakllantirish uchun yo'naltiruvchi asos bo'lib xizmat qiladi.

Islom dinining asosiy ijtimoiy-psixologik xususiyatlaridan biri Ummat tushunchasi yoki iymon va umumiy qadriyatlar bilan bog'langan musulmonlarning global hamjamiyatidir. Bu kengroq jamoaga mansublik hissi yosh musulmonlarda hamjihatlik, rahm-shafqat va ijtimoiy adolatga sodiqlik tuyg'ularini tarbiyalaydi. Ummat tushunchasi geografik chegaralar va madaniy farqlardan oshib, butun dunyodagi musulmonlar o'rtasida birlik va o'zaro bog'liqlik tuyg'usini kuchaytiradi. Globallashuv ta'lim va ijtimoiy o'zaro munosabatlar manzarasini shakllantirishda davom etar ekan, yosh musulmonlar turli xil e'tiqodlar, mafkuralar va madaniyatlarga duchor bo'lmoqda. Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari oqimi madaniyatlararo almashinuvni osonlashtirdi va musulmon jamoalari ichidagi an'anaviy me'yorlar va amaliyotlarga qarshi chiqdi. G'arblashuv, dunyoviylik va iste'molchilikning ta'siri yosh musulmonlarni o'zlarining diniy o'ziga xosligi va globallashgan jamiyatga assimilyatsiya qilish bosimi o'rtasida harakat qilishga undadi. Shu nuqtai nazardan, ta'limning roli yosh musulmonlarni kuchli madaniy va diniy o'ziga xoslik tuyg'usini saqlab qolgan holda globallashgan dunyoning murakkabliklarida harakat qilish uchun zarur ko'nikmalar va chidamlilik bilan jihozlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim muassasalari tanqidiy fikrlash, madaniyatlararo kompetentsiya va global xabardorlik bilan bir qatorda islom ta'limotlari, axloqi va qadriyatlarini o'zida mujassam etgan muvozanatli va inklyuziv o'quv dasturini ta'minlashga mas'uldir. Qolaversa, globallashuv sharoitida yosh musulmonlarning ijtimoiy-psixologik rivojlanishi ham muammolar, ham imkoniyatlar

tug'dirmoqda. Bir tomondan, yoshlar o'zlarining islomiy o'zligini globallashtirish bilan uyg'unlashtirishga intilishlari natijasida madaniy begonalashuv, o'zlik inqirozi va diskriminatsiyani boshdan kechirishlari mumkin. Boshqa tomondan, globallashtirish yosh musulmonlarga turli xil jamoalar bilan bog'lanish, madaniyatlararo muloqotda qatnashish va o'zlarining noyob istiqbollari va iste'dodlari orqali global hamjamiyatga ijobiy hissa qo'shish imkoniyatini beradi.

Islom dini, ijtimoiy-psixologik omillar va globallashtirish o'rtasidagi dinamik o'zaro ta'sir yosh avlodning ta'lim-tarbiyasi va shaxsini shakllantirishni chuqur shakllantiradi. Islom dinining ijtimoiy-psixologik xususiyatlarini ta'limda tan olish va ulardan foydalanish orqali yosh musulmonlar globallashtirish dunyoning murakkabliklarida chidamlilik, hamdardlik va maqsadni chuqur anglash bilan o'tishlari mumkin. Inklyuziv va madaniy jihatdan javob beradigan ta'lim amaliyotlari orqali yoshlar o'zlarining islomiy merosini qabul qilishlari, xilma-xillik bilan shug'ullanishlari vayanada o'zaro bog'langan va uyg'un global jamiyatga mazmunli hissa qo'shishlari mumkin. Globallashtirish natijasida shakllanayotgan o'zaro bog'liqlik kuchayib borayotgan dunyoda yosh musulmonlarning ijtimoiy-psixologik rivojlanishini shakllantirishda ta'limning o'rnini katta. Islom boy an'ana va qadriyatlarga asoslangan e'tiqod sifatida butun dunyo bo'ylab millionlab insonlar hayotida yetakchi kuch bo'lib xizmat qiladi. Islom ta'limoti nafaqat ma'naviy yo'l-yo'riq beradi, balki axloqiy xulq-atvor, ijtimoiy mas'uliyat va shaxsiy o'sish uchun asos yaratadi. Madaniy almashinuv va madaniyatlararo o'zaro ta'sirlar keng tarqalgan globallashtirish sharoitida Islomning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari yosh musulmonlarga o'ziga xoslikni shakllantirish, xilma-xillik va mansublik bilan bog'liq murakkabliklarni yo'lga qo'yishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, globallashtirish sharoitida yosh avlod tarbiyasida islom dini va ijtimoiy-psixologik dinamikaning kesishishi ijtimoiy ong, empatik va qat'iyatli shaxs avlodini tarbiyalash uchun noyob imkoniyat yaratadi. Islom ta'limotlarining o'zgartiruvchi kuchidan foydalangan holda, o'qituvchilar yosh musulmonlarga o'zlarining madaniy merosini o'zlashtirishlari, turli nuqtai nazarlar bilan muloqot qilishlari va yanada qamrab oluvchi va o'zaro bog'langan global jamiyatga mazmunli hissa qo'shishlari mumkin. Ta'limga keng qamrovli va madaniy jihatdan javob beradigan yondashuv orqali yosh musulmonlar o'zlikni shakllantirish, xilma-xillik va globallashtirishning murakkabliklarini maqsad, yaxlitlik va rahm-shafqat hissi bilan engib o'tishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nodirov N. S. (2023). ISLOM DINI MANBALARIDA YOSHLAR TARBIYASI MASALALARI. *Journal of new century innovations*, 29(5), 149-152.
2. Xurshid, S. (2024). ISLOM DINI VA UNING TARQALISHI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 36(4), 29-33.
3. Raxmanovna, D. F. (2023, May). ISLOM DININING TARQALISHI VA ISLOM DINI G'UYALARINING TA'LIM-TARBIYADAGI AHAMIYATI. In " Conference on Universal Science Research 2023" (Vol. 1, No. 5, pp. 34-37).
4. Sarvar, O. (2024). ISLOM DINI VA MADANIYATI. *Научный Фокус*, 1(10), 333-337.